

छत्तीसगढ़ माध्यमिक शिक्षा मण्डल, रायपुर
शैक्षणिक सत्र 2021-22 माह दिसम्बर
असाइनमेंट-05
कक्षा – दसवीं
विषय – संस्कृतम्

पूर्णांक-20

निर्देश :- सर्वेषां प्रश्नानां समाधानं यथा निर्दिष्टं कुरुत।

सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः

- प्रश्न 1 'यात्रामङ्गलम्प्रति' इति पाठाधारितान् – अधोलिखितान् प्रश्नान् निर्देशानुसारम् उत्तरत –
- (क) पूर्णवाक्येन उत्तरत – अंक-1 × 2 = 2
- (i) 05 नवम्बरः 2013 ख्रीष्टाब्दस्य बुधवासरः कथं मङ्गलमयः अभवत्।
- (ii) रक्तग्रहे कस्य अस्तित्वं जैविकं क्रियाकलापं निर्दिशति?
- (ख) निर्देशानुसारम् उत्तरत – अंक- $\frac{1}{2} \times 4 = 2$
- (i) 'मङ्गलयानस्य प्रवाहकः भागः सक्रियः अभवत्'
अस्मिन् वाक्ये कर्तृपदं किम्?
- (ii) 'समेधिता' इतिपदस्य प्रकृति-प्रत्ययौ पृथक् कृरुत।
- (iii) 'युवानः' इति पदस्य मूलशब्दं लिखत।
- (iv) 'विषयोऽयम्' इति पदस्य सन्धिविच्छेदं कुरुत।
- प्रश्न 2 निर्देशानुसारम् उत्तरत – अंक-1 × 3 = 3
- (क) 'क्रियान्वयित्वं कारकत्वम्' इति वाक्यस्य व्याख्यां कुरुत।
- (ख) 'मह्यं मोदकं रोचते' रेखाङ्कित पदे का विभक्तिः अस्ति?
- (ग) 'क्रुध' योगे साधुवाक्यमेकं निर्माणं कृत्वा लिखत।
- प्रश्न 3 निर्देशानुसारम् उत्तरत – अंक-1 × 3 = 3
- (क) सर्पाः पवनं पिबन्ति (कर्मवाच्ये परिवर्तनं कुरुत)
- (ख) सः गृहे स्वपिति (भाववाच्ये परिवर्तनं कुरुत)
- (ग) ताभ्यां पुस्तके पठ्येते (कर्तृवाच्ये परिवर्तनं कुरुत)
- प्रश्न 4 अधोलिखित वाक्यानि शुद्धं कृत्वा लिखत- अंक-1 × 3 = 3
- (क) पयः मधुरः अस्ति।
- (ख) त्रयः बालकः पठति।
- (ग) छाया ग्रामं गतवान्।

प्रश्न 5 रिक्त स्थानानि पूरयत –

अंक-1 × 3 = 3

- (क) 'पराभवति' इतिपदे 'परा' ..... प्रयुक्तोऽस्ति।
(ख) संस्कृते उपसर्गाणां संख्या ..... भवति।
(ग) 'दुर्णयति' इति शब्दे ..... उपसर्गः अस्ति।

प्रश्न 6 अपठित गद्यांशं पठित्वा यथानिर्देशम् उत्तरत –

अस्माकं परितः प्रसृतं वातारणं कथ्यते। पर्यावरणस्य रक्षा अस्माकं परमं कर्तव्यम् अस्ति। पर्यावरणप्रदूषणेन अस्माकं जीवनम् अपि शनैः शनैः रुग्णं भवति, क्षयं च प्राप्नोति। पर्यावरणस्य रक्षायै अस्माभिः स्वगृहाणां प्राङ्गणे विविधाः पुष्पपादपाः रोपणीयाः। मुख्यमार्गम् उभयतः छायावृक्षाः रोपणीयाः। वृक्षाणां विनाशः दण्डनीयः अपराधः घोषयितव्यः।

प्रश्नः—

1. एकपदेन उत्तरत –

अंक- $\frac{1}{2} \times 2 = 1$

- (क) अस्माकं परितः प्रसृतं किं कथ्यते?
(ख) कम् उभयतः छायावृक्षाः रोपणीयाः?

2. पूर्णपदेन उत्तरत –

अंक-1

- (क) दण्डनीयः अपराधः कं घोषयितव्यः

3. यथानिर्देशम् उत्तरत –

अंक- $\frac{1}{2} \times 4 = 2$

- (क) 'परमं कर्तव्यम् अस्ति' अत्र किं विशेषणपदं प्रयुक्तम्?
(ख) 'पुरस्करणीयः' इति पदस्य अत्र किं विलोमपदं प्रयुक्तम्?
(ग) 'विनाशः' इत्यस्य पर्यायपदम् अत्र प्रयुक्तम्?
(घ) 'रक्षायै' पदे का विभक्तिः अस्ति।